عبدالحنان « نوس »

تاریخ نشر: 26 فبروری 2016 م

مولانا محمد سعید « سعید افغانی »

مرد که صاحب تجزیه و تحلیل اوضاع و احوال مردم و کشورش بود، با علم و اندیشه خود جامعه را بطرف روشنی و خوشبختی رهنمایی میکرد .
به همین دلیل عالم روشنفکر نامیده میشد و عالم روشنفکر به عنوان روح انتقادگرا و ممیز شناخته می‌شود .

به چه معنی فرد عالم مانند چراغ است که در تاریکی مسیر جامعه و مردم خود را به درستی پیدا کرده و باجدیت افکارش را عریان میسازد که اغلب مورد انتقاد و مخالفت های شدید مواجه میشوند به همین سبب است که اکثرا دانشمندان قبل از وفات و با گذشت زمان ها ی متمادی در دل مردم وجامعه خود چنگ زده اند .
دیدگاه افراط گرایی در بین افراد کم سواد زهر میپاشد نخبه گان جامعه ما چون مولانا سعید افغانی عالم های داشتیم که دین و سیاست را تجزیه کردند ؛ دقیق مانند تجزیه اتم ترور خشونت کشتن خونریزی را به روابط فرهنگی عشق و محبت بین انسانها ، وانسان ها را با خداوند لازم و ملزوم دانستند .
ویژگیهای مولانا سعید افغانی می تواند منبعث از پاره ای عوامل غیرتجربی باشد که درکشور ما قبل از اغاز جنگ سرد فراعلمی مطرح است .
البته این تأثیرپذیری ربطی مستقیم به جنگ های اخیردارد، یعنی ما می توانیم دو نوع جامعه شناسی کاملاً متفاوت با مفروضات مختلف داشته باشیم که علمی باشند.

پوشیده نیست که سخن از تفاوت مفروضات آنهاست نه تناقض آنها، هر چند کمال و نقص آن دو نیز می تواند مورد داوری قرار گیرد که مولانا سعید افغانی در دهی 40 ، مردم خود را به وحدت و یکپارچگی دعوت میداد.
با توجه به آنچه که فعلا میبنیم اهمیت بررسی آراء فلسفی و کلامی مولانا را در خصوص وحدت فکری در فرهنگ وضوح بیشتری می یابد .

کلمه رهبر به اشخاصی گفته نمیشود که یکی را کمونیست و دیگری را اشرار یکی را پشتون و دیگری را تاجک به جان هم بی اندازند بلکه به ما بیاموزانند که اسرار موفقیت ما در یکپارچگی و حدت ملی ما است دوکتور محمد سعید افغانی در سال های 1347 هجری شمسی در مورد سیاست و اندیشه چنین نظر داشت :
« دین هرعالم ، هرشخصیت مذهبی ، هر وطنپرست و هرانسان صادق آنست که تمام قدرت، استعداد و دانش خود را وقف اتحاد ومبارزه بخاطر آزادی ملی و اجتماعی ، بخاطر صلح و امنیت بشریت نماید . » .
از اثار و نبشته های استاد سعید افغانی بر میاید که کشور و مردم خویش را در عصر ودوران خودش بیشتر ارزش داده و به چگونگی شرایط اوضاع واحوال ان تحقیق نموده است .
محمد سعید ولد مولوی عبدالمجید ولد ملا سید امیر ولد صالح محمد ولد مولوی اقا محمد ولد شیر محمد ولد لنگر ولد پاینده محمد صافی ولد خیر الدین ولد عمر بابا است، که در سال « ۱۳۰۰ هجری شمسی مطابق « 1922 » میلادی در ده خیر آباد ، قریه عمرزئی ولایت لغمان چشم به جهان گشوده و منسوب به قوم « صافی یا ساپی » میباشد.

محمدسعید دوره علوم متداوله آن را که شامل : تفسیر ،حدیث، فقه ، اصول فقه ، فلسفه ،منطق ، بدیع ، بیان ، معانی ، تجوید ، صرف ، نحو ، اصول حدیث ، شرح جامی وغیره بود از پدرش غازی عبدالمجید « رحمة الله علیه » که از جمله « علما و مشایخ مشهور طریقه قادریه ، مجاهد را ستین ، مدرس و خطیب مسجد جامع تیگری ولایت لغمان بود » و دیگر روحانیون معظم آموخت و بنام ملا محمد سعید در منطقه آبائی خویش شهرت یافت .

ملا محمد سعید در سال « ۱۳۲۰ هجري شمسی » غرض فراگیری علوم دینی به دارالعلوم ، کابل که یکی از مراکز مشهور دینی وقت در منطقه بود ، مراجعه نمود و بعد از سپری نمودن امتحان رسمی در صنف پنجم ان مدرسه شامل شد.

محمد سعید با اخذ شهادتنامه درجه اعلی و کسب لقب مولوی ، از دارالعلوم کابل فارغ التحصیل شد و بنابراستعداد خارق العاده و نمرات عالی که داشت از جانب دانشمند قاری عبدالرسول مدیر مدرسه دارالعلوم عربی کابل و منظوری وزارت معارف وقت ، به حیث استاد « کادرعلمی » در آن مدرسه مقرر گردید و در سال (۱۳۲۸ هجری شمسی) بنا بر لزومدید مقام وزارت ، به حیث مدیر مدرسه نجم المدارس ولایت ننگرهار مقرر شد که مدت ده سال در انجا ایفای وظیفه کرد .

مولوی سعید افغانی برعلاوه پیشبرد امورات مدیریت مدرسه ، به کارهای فرهنگی می پرداخت و حتی خود نیز جریده قلمی را بنام « النجم » تاسیس کر د تا اینکه در سال 1339 هجری شمسی بنابر فعالیت های ملی و اجتماعی به شهرکابل تبدیل شد .

موصوف او لآ بحیث معلم در مکتب ابتدائیه میرویش نیکه و بعدآ بحیث معلم علوم دینی « تفسیر و منطق » به لیسه عالی حبیبیه کابل موظف گردید . اما ؛ او دین ایمانی و وطنی خویش را فراموش نکرد، برای تنویر اذهان جوانان وطن ، قلم بدست گرفت و جریده قلمی تحت نام « اخلاق » را در لیسه حبیبه تاسیس و به دست نشر سپرد .

سعید افغانی در سال ۱۳۴۲ هجری شمسی مطابق 1964 میلادی غرض تحصیلات عالی به قاهره اعزام شد و در انجا و به اساس شهادتنامه دارالعلوم عربی کابل و بعد از سپری نمودن امتحان دولتی در فاکولته « اصول دین » در رشته فلسفه و الهیات پوهنتون الازهر جمهوری عربی مصر ، شامل گردید .

سعید افغانی بنابر خلاقیت و استعداد عالی که داشت ، به بعد از سپری نمودن امتحانات فوق العاده ، دیپلوم « لیسانس » و به تعقیب و آن دیپلوم « ماستری » را در رشته « فلسفه و الهیات » بدست آورد و بخاطر کسب درجه علمی « دوکتورا » به نوشتن تیزس دوکتورا اجازه یافت .

سعید افغانی طی سالهای تحصیلی خویش بحیث نطاق وامر شعبه نطاقان بخش پشتو (کبیر الموذ عین) در رادیو قاهره همکاری می کرد و از انطریق امرار حیات مینمود و همچنان بنابر عشق وطنپرستانه که به کشورش داشت ، هم از طریق نطاقی وهم از طریق تالیف ، چاپ و نشر آثار علمی بزبان عربی و بخصوص طبع و نشر دوکتاب به نام های :

ـ نابغه ءالشرق السید جمالالدین الافغانی.

ـ شیخ الاسلام عبدالله الانصاری الهروی.

به شناسایی تاریخ و فرهنگ مردم کشور خویش و معرفی دین اسلام « دین عشق و محبت ، که بمنظور حفظ منافع حیاتی و آخروی ، عدالت و منافع عامه به میان آمده ، و یگانه راه نجات و سعادت دایمی بشریت در آن نهفته است » خدمتی بزرگی جهانی را انجام داد .

سعید افغانی برعلاوه اینکه درآموزش علوم ذکاوت خاصی داشت ؛ شخصیت مهربان ، دلیری و شجاع توام با عواطف و احساسات بشری ، خیر خواه ، مردم دوست ، صلح و امنیت پسند، طرفدار سرسخت در مقاومت و دفاع از عقاید حقه اسلامی واقعی بود ، که بنابر این صفتش در شب حمله نظامی دولت اسرائیل بالای کشور مصر۱۹۶۷ میلادی ، با قبول تمام خطرات حیاتی ؛ به رادیو قاهره رفت و برعلاوه نشرات پشتو، نشرات عربی رادیو قاهره را با فصاحت زبان ، خلاقیت ژورنالستی و توضیحات عالمانه فعال نگهداشت واز آنطریق مردم و قوای مسلح را به نفع مردم مصر ، جهان اسلام و دولت فقید جمال عبدالناصر رئیس جمهور وقت جمهوری عربی مصر به اتحاد ، متانت و

پایداری دعوت کرد که به پاس این شجا عت تاریخی شان از جانب فقید جمال عبدالناصررئیس جمهور مصر رسمآ به حضور پذیرفته شده ومورد تمجید و ستایش شان قرار گرفت.

ئیس جمهور مصر، با حضور داشت وزیر ارشاد و فرهنگ از شجاعت و دلیری سعید افغانی قدردانی کرده و چنین گفت :

(این ابتکار شجاعانه شما کارنامه های علامه سید جمال الدین افغانی را در خاطرات مردم مصر دوباره تازه ساخت ، فلهذا دولت مصر از شما علا مه دوم و از مردم افغانستان قلبآ ابراز سپاس مینماید .)

سعید افغانی در مقابل از حسن نظر و اخلاص جلالتماب فقید جمال عبد الناصر سپاس و تشکر کرده و بر روابط تاریخی بین مردمان دو کشور تاکید نمود و همچنان جمال عبد الناصر به وزیرارشاد و فرهنگ اسلامی هدایت داد تا به پاس خدامات سعید افغانی و تحکیم هر چه بیشتر روابط مردم « مصر و افغانستان » ؛ دو جلد کتاب شان را بنام های : « شیخ الاسلام عبدالله الانصاری الهروی و نابغهٔ ءالشرق السید جمالالدین الافغانی » چاپ نماید .

سعید افغانی بنابر ذکاوت و استعداد خارق العاده ئی که داشت، توانست در مدت کمتر از پنج سال اقامت خویش درکشور جمهوری عربی مصر، برعلاوه لیسانس « اصول دین » ،دیپلوم « ماستری » و دیپلوم « دوکتورا» را موفقانه در رشته « فلسفه و الهیات » از پوهنتون مشهور اسلامی جهان « جامعهٔ الازهر الشریف» بدست آورد.

دوکتور محمد سعید « سعید افغانی » با کمال افتخار و سربلند ی در سال ۱۳۴۷ هجری شمسی به وطن خویش عودت کرد و آبتدا در دارالمعلمین عالی کابل به حیث استاد مقرر و تدریس مضمون روانشناسی واساسات اسلام از نگاه فلسفه را به عهد ه گرفت و در طی سالهای نخست استادی اش، امکان این را دریافت کرد تا به تحقیق و برسی حقایق تاریخ کشور بپردازد و در این زمینه دست نویس های پرارزشی را تدوین نماید، که محصول تحقیقات بعدی اش، کتاب بنام « تاریخ افغانستان» میباشد
استاد سعید افغانی در سال « ۱۳۴۸ هجری شمسی » بحیث استاد و امر دیپارتمنت علوم اجتماعی در انستیتوت پولیتخنیک کابل مقرر شد و مسولیت تدریس مضمون کلتوراسلام از نگاه علم و فلسفه را به عهده گرفت .او منحیث فرزند صالح وطن و بمثابه محقق پرتلاش و حقیقت جو، بعد از غور و بررسي همه جانبه اوضاع سیاسی و اجتماعي وطن شعار زیرا :
« دین هرعالم ، هرشخصیت مذهبی ، هر وطنپرست و هرانسان صادق آنست که تمام قدرت، استعداد و دانش خود را وقف مبارزه بخاطر آزادی ملی و اجتماعی ، بخاطر صلح و امنیت بشریت نماید . »

مطرح کرد و جهت تحقق آن به مبارزه صنفی در جمع جنبش های دموکراتیک استادان و محصلان پرداخت و در سال (1972 میلادی مطابق ۱۳۵۰ هجری شمسی) به همکاری هریک : استاد فضل الربی پژواک، دوکتورمحمداحسان روستامل ، پوهاند علی محمد زهما و عده یی دیگری از استادان ، طرح هسته گذاری اتحادیه استادان افغانستان را تکمیل کرد و در اولین جلسه موسسان افتخار آن را در یافت کرد تا به نمایندگی از کانون علمی خویش به عضویت رهبری شورا مرکزی و متعاقبآ به صفت معاون شورای مرکزی آن اتحادیه انتخاب گردد.

سعید افغانی به همکاری استادان دموکرات کوشید ، تا اتحادیه استادان پوهنتون کابل را منحیث مدافع حقوق صنفی و احیای دموکراسی در وطن سوق و رهبری نماید ، بر علاوه اینکه اتحادیه را از لغزش به چپ و راست به دور نگهداشت ، زمینه و وسایل را بخاطر تشکیل جبهه متحد ملی به اشتراک فعال

تمام احزاب ، سازمانها و شخصیت های ملی و اجتماعی اماده ساخت که بگونه مثال میتوان از جمله فعالیت و سازماندهی موصوف به صفت معاون شورای مرکزی اتحادیه استادان پوهنتون کابل ، در اجتماع بزرگ احتجاجیه مردم شهر کابل که د ر (13 مارچ 1973 میلادی) در پارک زرنگار شهر کابل تدویرگردیده بود ودرآن نمایندگان احزاب وسازمانهای مختلف سیاسی ، ملی واجتماعی اشتراک و سخنرانی نمودند ، منحیث اولین قدم علنی بخاطر ایجاد جبهه متحد ملی درکشور بشماربرد.

استاد سعیدافغانی به اساس فرمان شماره « سوم مورخ ۴ اسد ۱۳۵۲ هجری شمسی » سردار محمد داود خان ریس جمهور وقت افغانستان ، در چوکات وزارت عدلیه به حیث عضو شورای عالی قضا در بست مافوق رتبه (وزیر) مقرر گردید که در عین حال تنظیم اداره محکمه عالی محاکمه قضایی را نیز به عهده داشت و حتی شرایط مساعد شد تا موصوف عازم بیت الله شریف گردید و به زیارت کعبه معظمه و گذراندن مناسک حج پرداخت .

الحاج سعید افغانی در سال « ۱۳۵۷ هجری شمسی » به حیث رئیس عالی تمیز « قاضی القضات افغانستان » ، بعداً در راس وزارت شوون اسلامی و اوقاف و متعاقباً در راس اداره شورای عالی علما و روحانیون افغانستان تعین گردید.

قابل یاددهانی است که سعیدافغانی همچنان در پست های علمی و افتخاری « معاون جبهه ملی پدروطن ، اتحادیه ژورنالیستان ، اتحادیه نویسنده گان ، اتحادیه حقوق دانان و اکادمي علـوم افغانستان » با اجابت و استقامت ، تمام قدرت ، دانش و استعداد خود را وقف مبارزه بخاطر صلح و آرامش ، مصلحت و حسن تفاهم کرد، وهمواره بخاطر صلح و امنیت نوشت و برای خیر و سعادت دایمی بشریت تلاش ورزید وطرح نظریه :

« حسن تفاهم ، تعقل ، تدبیر نیک و منطقی و استدلال حقیقی ، صلح وآرامش » را به مصلحت، خیر و سعادت مردم افغانستان ، منطقه و جهان شمرده و آن را با دلایل منطقی ، منحیث ضرورت مبرم عصرما ارائه داشت .

استاد سعید افغانی قلم توانا داشت ؛ او با نوشتن بیشتر از « سی و هفت » جلد کتب و بیشتر از « دوهزار عنوان مقاله و مضمون » به زبانهای « پشتو ، دری و عربی » البته چه در بخش فلسفه ؛ چه هم در دنیا ی تصوف و چه هم درعالم اجتماعیات ، نوشته است که در روزنامه ها، جراید و مجلات کشور از جمله روزنامه های « انیس، هیواد ، پامیر ، کاروان ، ننگرهار و مجله های کابل ، پیام حق و قضا » به چاپ رسیده است .

آثار و تالیفات استاد دوکتور سعیدافغانی

ـ شیخ الاسلام عبدالله الانصاری الهروی، به زبان عربی ، چاپ 7 196 .

ـ نابغة الشرق سیدجمال الدین الافغانی . به زبان عربی، چاپ 1967.

ـ شیخ الاسلام عبدالله الانصاری الهروی، ترجمه شده به زبان دری ،

ـ د شرق نابغه سیدجمال الدین افغاني ،به زبان پښتو، چاپ 1355 .

ـ افغانستان ، تاریخآ و حضارتآ و کفاحآ ،به زبان عربی، ناچاپ .

ـ العقیده الاسلامیه وآرا المعتزله والاشاعره والماتر یدیه و اختلافاتهم.

ـ الاشارات و التبهات ابن سینا، به زبان پښتو ، چاپ 1359 .

ـ تفسیر ، د یو لسم ټولګی لپاره به زبان پښتو .

ـ تفسیر ، د یو لسم ټولګی لپاره به زبان دری .

ـ عقاید ، درسی کتاب .

ـ منطق ـ درسی کتاب .

ـ اساسات اسلام به نگاه علم و فلسفه ـ برای صنوف ۱۳ دارالمعلمین .

ـ اساسات اسلام از نگاه علم و فلسفه، برای صنوف ۱ دارالمعلمین .

ـ کلتوراسلام از نگاه علم و فلسفه، به زبان دری چاپ 1349 .

ـ مختصر تاریخ افغانستان و دول متمدن اسلام . پولیتخنیک کابل.

ـ محمد« ص » رهبربزرگ اسلام، چاپ سال 1363 هجری شمسی .

ـ پلاروطنه ملی جبهه او یا دلته د تولنیزوستونزو د حل لار، ۱۳۶۲ ،

ـ خطر جنگ هستوی ، به زبان دری چاپ 1363 هجری شمسی .

ـ انـدرزونه ـ به زبان پښتو .

ـ آداب قاضی ، به زبان دری .

ـ و الصلح خیر، صلح و آرامش از دیدگاه اسلام چاپ سال 1362 .

ـ د نجات او کامیابي لپاره علم او فلسفي له نگاه، چاپ سال 1370 .

ـ امراض روحی و معالجه آن ـ ناچاپ .

ـ تاریخ تمدن اسلام ـ به زبان دری ، چاپ سال (۱۳۶۰) کابل

ـ الاخـلاق و التصوف ـ به زبان عربی ، ناچاپ .

ـ زندگی مسلمانان ، چاپ سال ۱۳۶۳.

ـ در باره ادیان و دین اسلام ـ ناچاپ .

ـ اندرز ها ـ به زبان دری .

ـ اخلاق و فلسفه ـ به زبان دری ، ناچاپ .

ـ سفر ، چاپ سال ۱۹۸۲میلادی .

ـ خلاصه اندرزها و نصایح سودمند برای ستاژیران قضا ، سال ۱۳۵۴ .

ـ ارکان ، شرایط و احکام نکاح ـ ناچاپ .

ـ طبیب بگو مرضم چه و چاره چیست ؟ ، ناچاپ .

ـ مبادی اسلام ، چاپ سال ۱۳۶۹ .

ـ حاکمیت ، نا چاپ .

ـ تعبیر ـ به زبان پښتو ـ ناچاپ .

ـ د باختر اطلاعاتی اژانس مطبوعاتی مصاحبه ـ سال ۱۳۴۷ .

ـ انقلابی افکار ، هڅی او هیلی ـ ـ ناچاپ .

ـ زما ژوند ـ ناچاپ

سعیدافغانی در مدت زنده گی اش مسافرت های غرض اشتراک در کنفرانس های علمی ، فرهنگی و سمپوزیم های بین المللی به کشورهای جهان چون : پاکستان ، ایران ، هندوستان ، روسیه، مصر ، ترکیه ، لیبیا ، کویت ، لبنان ، عربستان سعودی و منگولیا انجام داده است و به پاس خدمات فرهنگی و ملی خویش به اخذ مـــدال ها و تقدیرنامه ها و تحسین نامه ها مفتخر گردیده است که از جمله می توان از جایزه بین المللی هزارمین سال تولد « ابن سینا » نام بـــرد .

مولانا سعید افغانی متاهل بود ، نه پسر و دو دختر داشت ، که از جمله فعلاً هفت پسر و یک دختر شان در قید حیات بوده و توام با مصروفیتهای فرهنگی و کلتوری ، رسالت خویش را در برابر وطن و مردم اداء مینمایند .

دریغا ؛ مولانا محمد سعید « سعید افغانی » خوش درخشید ولی دولت مستعجل بود !

او به تاریخ « اول حوت ۱۳۶۳ هجری » مریض شد و به بتاریخ « هفت حوت ۱۳۶۳ هجری شمسی » مطابق « ۲۶ فبروری سال ۱۹۸۵ میلادی » ساعت دو بعد از ظهر ، روز دوشنبه به عمر شصت و سه « ۶۳ » سالگی ضربان قلب مهربانش در حالیکه کتاب جدیدش را اصلاح میکرد ، از حرکت باز ماند و درشفاخانه اکادمی علوم طبی ، داعی اجل را لبیک گفت و بعالم جاودانی شتافت

« انا لله و انا الیه راجعون »

***

عبدالحنان « نوس »

به مناسبت سی و یکنیم سالگرد وفات مولانا داکتر محمد سعید «سعید افغانی »
26 فبروری 2016 م ـ دنمارک

www.said-afghani.org ـ بارگشت به صفحه اصلی